

Aquestes reflexions són producte de les quatre trobades que, sota el títol "La paraula que ens construeix: pràctiques de lectura i escriptura meditativa", hem tingut al Miracle entre els anys 2018-2020. Les obres que hi hem llegit, els textos que hem escrit, les meditacions que hi hem fet ens han servit per anar destil·lant les idees que aquí tot just s'enuncien. Han estat possibles gràcies a tots els que hi heu participat en alguna ocasió. Són també un punt de partida i de continuïtat per a futures trobades.

La ment humana té una dimensió narrativa que li és consubstancial. Aquesta narrativitat de la ment s'expressa de manera incontrolada en els somnis, per exemple.

La dimensió narrativa de la ment no es pot deslligar de la necessitat imperiosa que tenim els humans de viure amb sentit. La necessitat de sentit, o de sentits, es concreta de forma quotidiana i pràctica i, de fet, té poc a veure amb les especulacions que la mateixa ment pugui dur a terme sobre el sentit o l'absurd. (Els nihilistes que neguen radicalment la possibilitat de sentit, si volguessin ser coherents, haurien d'optar pel suïcidi; el cas, però, és que la immensa majoria opten per anar tirant, i anar trobant sentits parcials en el que fan o deixen de fer).

Les narracions, conscients o inconscients, que ens expliquem a cada moment tenen a veure amb aquesta necessitat de sentit. Fins al punt, que les històries que ens expliquem acaben conformant la nostra visió del que ens succeeix i com ho afrontem. Acabem sent les històries que ens expliquem: depèn del que ens expliquem conscientment o inconscientment acabarem sent víctimes passives o protagonistes actius del que ens succeeix.

Que les infinites narracions que poblen la cultura humana, i molt especialment aquelles que anomenem literatura, siguin significatives és una mostra de la recerca sentits i al mateix temps un indicatiu de l'existència de sentits.

La generació de sentits que produeix el text té una dimensió misteriosa. El text fa sentit i aquest sentit és interpretable no per la suma dels seus components lingüístics, sinó com un tot que és més que les seves parts. L'existència del sentit no exclou ni l'ambivalència, ni l'ambigüïtat, ni la interpretabilitat, ni la contradicció. No és estrany, per això mateix, que els humans ens sentim empesos cap a una dimensió on el sentit seria complet, total; ens hi sentim atrets encara que no tinguem cap evidència empírica que aquesta dimensió existeixi.

Les religions del llibre, que han conformat una gran part de la cultura occidental, el judaisme, el cristianisme i l'Islam, es despleguen en la interpretació dels textos. La narració, el sentit i la interpretació els són consubstancials. Fins al punt que la divinitat no seria sinó la plenitud del sentit. Confrontats amb la plenitud del sentit, els humans experimentem la insuficiència del nostre llenguatge i el silenci pren un valor per ell mateix.

La possibilitat de sentit produeix una paradoxa irònica: fins i tot els textos literaris que volen transmetre l'experiència humana de l'absurd generen sentit i acaben sent, ells mateixos, un indicatiu de l'existència de sentits. En els somnis, aparentment absurds i aleatoris, es poden destriar elements de sentit, que s'expressen en imatges recurrents i compartides.

La interpretació de les narracions, siguin o no literàries, no només genera coneixements o informacions. La interpretació també pot generar consciència i la consciència genera saviesa. Entenem per consciència la capacitat d'adonar-se plenament del que hi ha i d'acceptar-ho abans de fer-ne cap judici. Entenem per saviesa la capacitat de viure amb sentit (o amb sentits).

La interpretació dels textos i de la pròpia interioritat com a recerca de la consciència i de la saviesa és una via d'individuació, de maduració personal.